

Спільний проєкт ERSTE Foundation та
Міністерства культури та інформаційної політики України

ЗВІТ

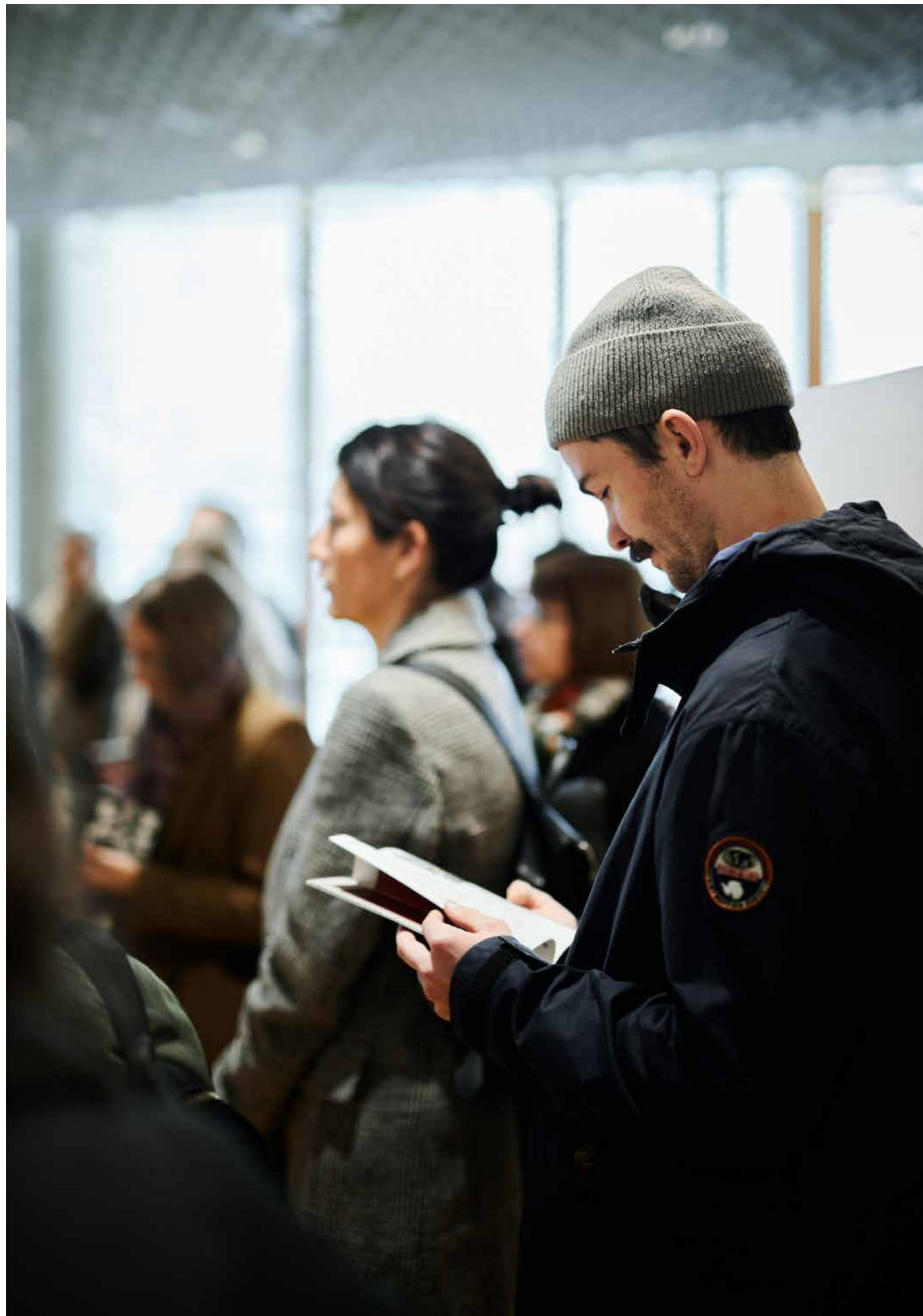
Policy Labs #1

Лабораторії культурної політики – це щоквартальні семінари та мозкові штурми, присвячені відновленню української культури та культурній політиці. Їх мета узгоджується з «Візією України 2030», де Україна є «активним учасником глобальних культурних процесів і простором спільних дій для реалізації сміливих ідей». І де «культура є основою і багатством сталого, об'єднаного суспільства вільних, відповідальних, творчих і щасливих людей». Лабораторії культурної політики організовані ERSTE Foundation у Відні. Перша лабораторія була пілотною ініціативою для тестування формату та вироблення рекомендацій щодо української культурної спадщини та її захисту під час та після війни. Головна мета – погляд на управління культурною спадщиною через призму поточних ризиків і майбутніх можливостей захисту відповідно до міжнародного права, чинної національної політики, партнерства державного та приватного секторів, сталого інвестування, децентралізації та залучення громадян, а також європейської інтеграції. Ці та інші теми обговорювали під час Лабораторії, яка проходила з 30 листопада по 2 грудня 2022 року, де зібралися міжнародні експерти із 8 європейських країн, у тому числі 15 експертів та спеціалістів-практиків з України. Лабораторію схвалило Міністерство культури та інформаційної політики України (МКІП), цю подію відвідали поважні представники, а саме пані Катерина Чуєва, заступник міністра, і пані Мар'яна Томин, Директор Департаменту охорони культурної спадщини.

Цей документ є звітом про модерований семінар за участю міжнародних експертів під час першої Лабораторії культурної політики, який призвів до розробки практичних рекомендацій щодо захисту культурної спадщини для сприяння відродженню України та вступу до ЄС.

У додатках міститься програма семінару (додаток 1) та список учасників (додаток 2).

Перша лабораторія культурної політики: Збереження культурної спадщини в Україні
30 листопада – 2 грудня 2022 р., Відень

Photos: Valeria Malteseva © ERSTE Foundation

Зміст

Культурну спадщину	6
Мета Лабораторії культурної політики	7
Методологія	
Тема 1 – Державна політика та культурна спадщина	8
Тема 2 – Моделі управління та фінансування діяльності в галузі культурної спадщини	12
Тема 3 – Культурна спадщина та залучення громадян – зміцнення демократії	14
Висновки: Політичні рекомендації	18
Перегляд правової і політичної бази	19
Створення політичної зацікавленості у культурі	20
Підготовка сектора до можливостей фінансування єс	20
Підготовка сектора до можливостей фінансування єс	21
Залучення громадян до справи культурної спадщини	22
Діяльність з розвитку потенціалу та підвищення обізнаності	22
Додаток Список учасників	26

Культурну спадщину

¹
Джерело: Інститут статистики ЮНЕСКО, Доповідь ЮНЕСКО з базових принципів статистики культури за 2009 рік

Культурна спадщина включає рештки матеріальної культури, пам'ятники, комплекси будівель і споруд, музеї, які мають різноманітні цінності, включаючи символічне, історичне, художнє, естетичне, етнологічне або антропологічне, наукове та соціальне значення. Це поняття охоплює матеріальну спадщину (рухому, нерухому та підводну), нематеріальну культурну спадщину (НКС), включену в культурні та природні рештки матеріальної культури, споруди і пам'ятники. Це визначення виключає НКС, пов'язане з іншими культурними сферами, такими як фестивалі, святкування тощо. Воно охоплює промислову спадщину та наскальні малюнки.¹

Культурна спадщина є незамінним суспільним благом і потужним рушієм глобальних економічних і соціальних перетворень. Культурна спадщина є основним надбанням, яке з'єднує минулі та майбутні покоління, сприяючи істотній соціальній згуртованості в суспільстві, в якому долі окремих людей зруйновані війною. Це важливий внесок у розбудову та зміцнення національної ідентичності та культурних особливостей. Крім того, це важливий і стабільний ресурс для національних і місцевих органів державної влади як актив для територіальної привабливості та економічного розвитку.

Мета Лабораторії культурної політики

Війна ставить під загрозу українську культурну спадщину через фізичні збитки та намір агресора вдарити по українській культурі та ідентичності. Станом на 12 грудня 2022 року ЮНЕСКО підтвердило пошкодження 227 об'єктів з 24 лютого – 101 релігійного об'єкта, 17 музеїв, 79 будівель, що представляють історичний та/або художній інтерес, 19 пам'ятників, 11 бібліотек. Кількість пошкоджених незареєстрованих об'єктів місцевого значення, ймовірно, наближається до 1000. Матеріальна спадщина піддається руйнуванню, частковому пошкодженню та цілеспрямованому і випадковому пограбуванню на додаток до постійних ризиків, пов'язаних зі старінням та зміною клімату. Нематеріальна спадщина та інституції страждають від так званої «вінтеризації» – проблеми функціонування в умовах обмежених ресурсів – та відтоку людського капіталу. Працівники культури та носії спадщини також є цільовою групою російської збройної агресії та потребують захисту.

Семінар мав на меті підтримати зусилля Міністерства культури та інформаційної політики України (МКІП) щодо підготовки до відбудови країни та сприяти просуванню культури – важливого елементу майбутнього України як сучасної європейської країни.

Відправною точкою Лабораторії став розгляд шляхів допомоги МКІП у виконанні його місії: «підвищити вплив культури та створити умови для її перетворення на ключовий елемент сталого розвитку і усвідомлення власної ідентичності українського суспільства».

МЕТОДОЛОГІЯ

Підсумками роботи лабораторії є результати двох лабораторних днів і заключного затверджувального воркшопу на третій день. Вони включають презентації експертів, три інтерактивні секції та дві панельні дискусії з метою надання практичних рекомендацій¹. Захід був мультидисциплінарний і охопив наступні галузі: архітектура, містобудування, право, державна політика, культурний менеджмент, соціальна активність та європейська інтеграція.

Інтерактивні дискусії стосувалися наступних тем:

1. Державна політика та культурна спадщина
2. Моделі управління та фінансування діяльності у сфері культурної спадщини.
3. Культурна спадщина та залучення громадян – зміцнення демократії.

Метою сесії було визнання ролі органів державної влади в питанні захисту культурної спадщини та сфер, що потребують першочергової уваги з точки зору законодавчих дій, у тому числі правоохоронних. Учасники також розглянули шляхи до успішної децентралізації, роль міст і культурних установ, а також приватного сектору. Низка завдань, представлених Катериною Чуєвою (заступником Міністра культури та інформаційної політики України), стала основою для цілеспрямованої дискусії. Пані Чуєва зазначила, що політики стикаються з проблемою пошуку рівноваги між заходами реагування на надзвичайні ситуації, такі, як гасіння пожеж, і довгостроковим стратегічним плануванням, яке має включати післявоєнну розбудову, сталий розвиток і відновлення гідності. Виступ доповнили спеціалісти-практики з двома презентаціями: вони успішно поєднали обидва підходи у своїх проєктах. Олександр Шевченко, урбаніст та засновник ReStart Ukraine, представив проєкт як «культурну спатиалізацію під час та після війни в Україні». Випадок міста Чернігова був прикладом реалізації стратегії ReStart, яка зосереджена на трьох етапах: реагування на надзвичайні ситуації, адаптація та сталий розвиток. Насамкінець Слава Балбек з Balbek Bureau Architecture поділився своїм баченням, як з точки зору архітектора формувати майбутнє України, зберігаючи її минуле. Подальші дискусії під час секційних сесій були підживлені практичним поглядом на загрози для матеріальної спадщини під час війни, такі як обстріли чи цілеспрямовані атаки.

Стосовно першої сесії було досягнуто згоди за наступними пунктами:

1. Питанням культурною спадщини не надається потрібного значення у стратегічних рішеннях на найвищому рівні через відсутність розуміння їхньої важливості та трансформаційної сили. З іншого боку, бракує організації та координації зусиль щодо охорони спадщини на місцевому адміністративному рівні.
2. МКІП працює з обмеженими фінансовими та людськими ресурсами. В Україні лише 25 державних службовців займаються формуванням політики та забезпеченням охорони культурної спадщини. Відділ політики культурної спадщини в МКІП представлений лише чотирма державними службовцями. Колишнє Управління охорони культурної спадщини було демонтовано, таким чином МКІП залишилося без правозастосовної влади.
3. Матеріальна культурна спадщина піддається неконтрольованому розкраданню та незаконному обігу, тоді як нематеріальна культурна спадщина знаходиться під загрозою знехтування та забуття.
4. Наявні бази даних є неповними та нерепрезентативними, особливо щодо місцевої матеріальної спадщини та різноманітних форм культурного самовираження.
5. Жорсткий закон про власність не дозволяє інвестувати в історичні будівлі та розподіляти відповідальність. Це, у поєднанні з низькими стандартами збереження, призводить до неправильної практики захисту та відновлення матеріальної спадщини.

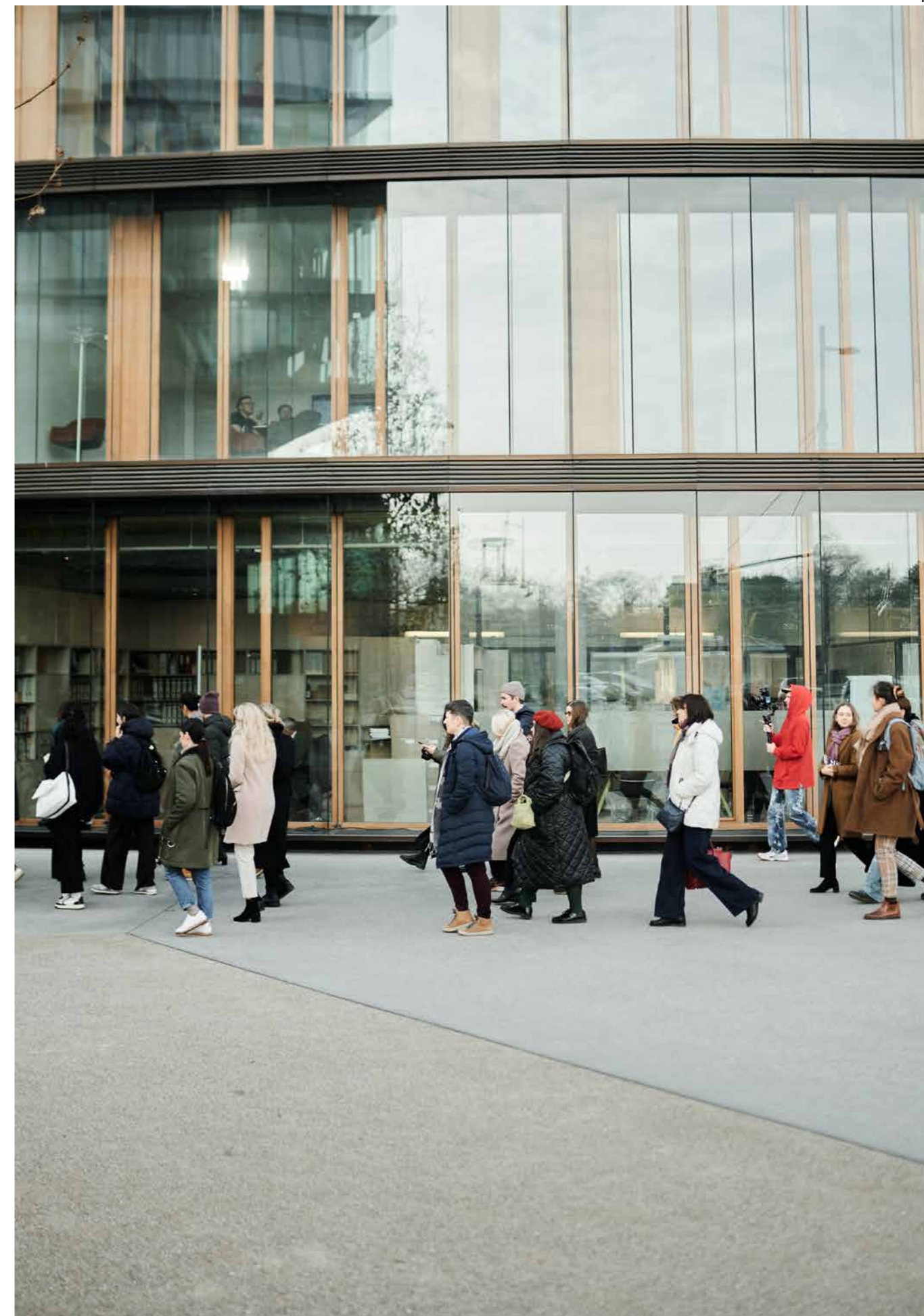
З метою вирішення виявлених проблем першочерговим завданням має стати посилення наступного:

1. Правова та політична база. Законопроєкт про культурну спадщину треба терміново ухвалити. МКІП повинно мати можливість

Тема 1 – Державна політика та культурна спадщина

розробити політичне бачення та реалізувати політику захисту культурної спадщини. У цьому відношенні важливо створити ефективне Управління з охорони культурної спадщини, яке має досвід і спроможність забезпечити виконання закону. Слід зміцнити політичний відділ МКІП, який має стати ресурсом для місцевих органів влади, які шукають рекомендацій щодо охорони та управління культурною спадщиною. МКІП має розробити стратегію доступу до фінансування ЄС і спланувати інвестиційну стратегію, щоб гарантувати, що інвестиції у відновлення принесуть користь реалізації культурної політики. Така стратегія також має допомогти місцевій владі розробити план регіонального розвитку, де інтегровано культурний вимір.

2. Правоохоронна діяльність: у першочерговому порядку МКІП має створити реєстр національних і регіональних об'єктів, що охороняються, у координації з недержавними організаціями та місцевими органами влади. Для запобігання грабунку та руйнуванню у кримінальному кодексі має бути посилене покарання за порушення законів у галузі культурної спадщини. Суддів і поліцію слід навчити розуміти важливість культурної спадщини. МКІП має тісніше співпрацювати з Інтерполом з метою відстеження крадіжок культурної спадщини. МКІП має брати за приклад дії, вжиті Хорватією під час і після війни на Західних Балканах.
3. Міста та області повинні включати розгляд питань культурної спадщини у містобудування із зобов'язанням консультуватися з експертами з питань культурної спадщини (наприклад, з радником головного архітектора – як у Львові) та інтегрувати спільне планування до вживання заходів щодо спадщини під захистом.
4. Координація та методи. МКІП має покращити свою координацію з місцевою владою та іншими центральними органами влади, включно з більш провідними міністерствами (фінансів, освіти, децентралізації), відповідними комітети у парламенті, Верховній Раді України та Офісі Президента України. МКІП має розробити більш спільний процес прийняття рішень у зв'язку з НДО, громадянським суспільством, індустрією культури та зміцнити довіру для кращого формування політики.
5. Приватні інвестиції, які слід заохочувати через запровадження конкурентоспроможних податкових пільг (нарівні з іншими країнами ЄС).
6. Освіта в галузі культурної спадщини на всіх рівнях, у тому числі узгодити це питання з Міністерством освіти і науки.
7. Повторення передового досвіду. Вивчення передових практик, таких як функціонування Управління охорони історичного середовища Львівської мерії, та передових практик інших європейських країн (зокрема, Польщі та Естонії).

Перше завдання другого дня полягало в тому, щоб визначити проблеми та шляхи ефективного фінансування для збереження культурної спадщини. Його було реалізовано за допомогою експертів з міжнародної юридичної фірми «CMS» – Грегора Фаміри, Марії Орлик і Тараса Чернікова. Експерти висвітлили українські кейси, пов'язані з державно-приватним партнерством (ДПП) та системою концесій, а також небезпечні наслідки чинного законодавства, які включають погану практику реставрації пам'яток. Експерти дійшли висновку, що існуючі механізми не стимулюють приватних інвесторів до партнерства з приватними інституціями, а культурна спадщина є непривабливим і ризикованим інвестиційним середовищем. Учасники також дізналися про передову практику Хорватії і Боснії та Герцеговини. Сесія завершилася дискусією. Дослідивши вищезазначені питання, учасники вирішили обговорити фактори впливу на функціонування закладів культури.

У результаті першої сесії було досягнуто згоди за наступними пунктами:

1. Окрім огидної боротьби, спричиненої війною та обмеженими ресурсами, учасники також вказали на застарілі правила та мікроменеджмент, що обмежують автономію закладів культури.
2. Експерти з питань української культури працюють у стресовому стані, пов'язаному з їхньою роллю носіїв української ідентичності, за слабкої підтримки з боку влади.
3. Державно-приватне партнерство (ДПП) є ефективним інструментом поповнення державних бюджетів шляхом мобілізації приватного капіталу. Воно дозволяє плідно співпрацювати, якщо функціонує в умовах верховенства права та акцентує увагу на цінності культурної спадщини як суспільного блага.
4. Відповідальність за розробку стратегії залучення місцевої громади (наприклад, залучення НДО до питань культурної інтеграції) та підтримку розвитку місцевих культурних і креативних індустрій (як частини комерційної діяльності) лежить на інституціях культури.

З метою вирішення виявлених проблем першочерговим завданням має стати посилення наступного:

1. Захист працівників культури під час війни на військовому та ідеологічному фронтах.
2. Прозорість і автономія закладів культури у питаннях найму працівників, управління та підзвітності.
3. Повноваження взаємодіяти з приватним сектором згідно з верховенством права.
4. Умови для залучення приватних інвестицій, встановлення податкових пільг та інших стимулів, уточнення норм та захисту інвестицій у середовищі високого ризику.
5. Стримуючі фактори для боротьби з корупцією.

Тема 2 – Моделі управління та фінансування діяльності в галузі культурної спадщини

Іншою метою другого дня було розуміння механізмів залучення громади та побудови демократії, орієнтованої на громадян. Цьому були присвячені виступи експертів у формі панельної дискусії. Учасники панелі представляли два визнані громадські проекти. Тімеа Зокі розповіла про архітектурний фестиваль «Будапешт 100», організований КЕК – Центром сучасної архітектури в Будапешті, Угорщина, тоді як Вероніка Селега пояснила виклики запуску такого проекту, як «Бібліотека майбутнього» з нуля в Україні. Обидві спікерки згадали про переваги залучення громадян, для чого потрібно дізнаватися їхні потреби та очікування, а також надавати їм можливість ділитися знаннями з особами, які приймають рішення.

У результаті першої сесії було досягнуто згоди за наступними пунктами:

Існує багато висхідних ініціатив, але вони розрізнені та нескординовані, часто дублюють один одного.

1. Цінність спадщини легше оцінити, дослідивши її використання в суспільстві.
2. НДО, громадянське суспільство та високопосадовці розмовляють різними мовами, тому існує потреба в каналах посередництва та комунікації. Важливо розробити та організувати навчання навикам модерування, щоб сприяти залученню громадян.
3. Громадянське суспільство та НДО мають бути представлені в радах закладів культури.
4. НДО повинні мати можливість діяти як інформатори, щоб доносити до відома про культурну спадщину під загрозою.

З метою вирішення виявлених проблем першочерговим завданням має стати посилення наступного:

1. Рішучість видатного громадянського суспільства в Україні. Слід заохочувати художні вираження як спосіб оживити культурну спадщину та сприяти залученню громадян.
2. Діджиталізація та використання соціальних мереж.
3. Співпраця між третім сектором і поступливими державними службовцями, готовими підтримувати висхідні ініціативи.
4. Громадські консультації для розуміння різноманітності потреб на різних рівнях залучення громадян у сільській та міській місцевості.
5. Використання спадщини для лікування, інтеграції, розваги та навчання під час війни, етапу відновлення та після них. Закон має дозволити тимчасове зайняття будівель культурної спадщини, які покинули або погано обслуговують митці та культурні підприємства, для створення культурних ініціатив, які слугують міському плануванню.

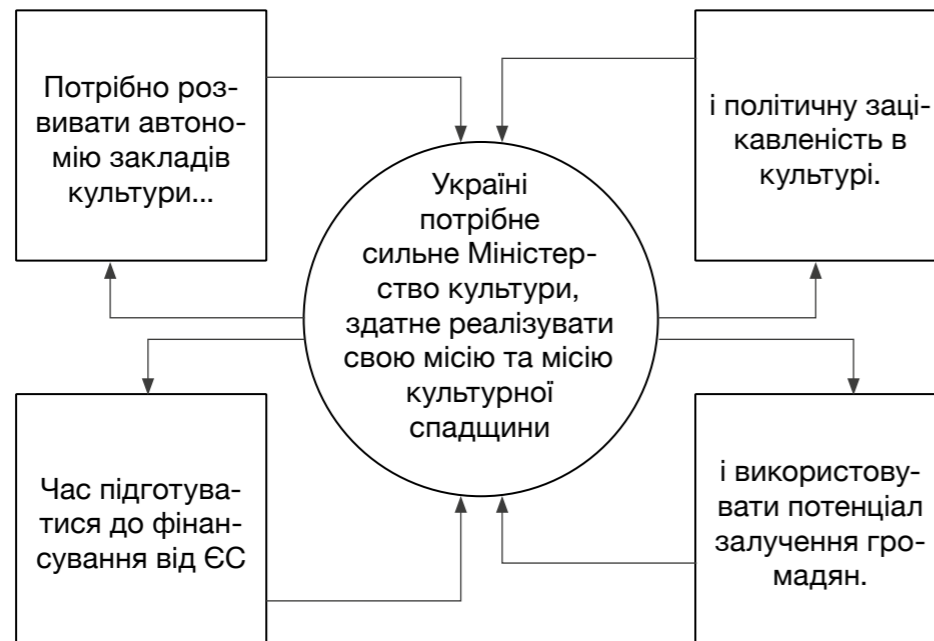
Тема 3 – Культурна спадщина та залучення громадян – зміцнення демократії

Висновки: Політичні рекомендації

В останній день відбулася заключна сесія, яку розпочав проникливий виступ Костянтина Акінші, мистецтвознавця та всесвітньо відомого дослідника. Виступ був зосереджений на проблемі незаконного обігу та невідповідній оцінці ризику. Пан Акінша запропонував негайно скликати спецгрупу, щоб запобігти подальшому розкраданню українського мистецтва та інших музейних рештків матеріальної культури.

Після обговорення відбувся затверджувальний семінар, щоб підбити підсумки лабораторії. З метою подолання визначених викликів, перша Лабораторія культурної політики пропонує низку політичних заходів для захисту та використання культурної спадщини як активу для відновлення України. Візуалізація нижче окреслює пріоритети, які слід розглядати як заклик до дії для Міністерства культури та інформаційної політики України. Чотири сектори, що оточують основний меседж про побудову наділеного повноваженнями та керованого місією міністерства, представляють екосистему, яка безпосередньо впливає на функціонування та вплив міністерства. Це автономні інституції, сприятливе політичне середовище, європейська інтеграція та громадянське суспільство. Кожен із напрямків потребує цілеспрямованих дій.

ПЕРЕГЛЯД ПРАВОВОЇ І ПОЛІТИЧНОЇ БАЗИ

Потрібна нова законодавча база для сприяння розробки політики та правозастосування у сфері охорони культурної спадщини. Законодавчі реформи мають підготувати Україну до вступу в Європейський Союз. Міністерство має інструменти (закон) і відповідальність (політика, орієнтована на громадян) для забезпечення охорони культурної спадщини. Для ефективного розгортання правил слід визначити пріоритетність таких дій:

Пріоритетні заходи – короткострокова перспектива:

1. Терміново прийняти новий закон про культурну спадщину (наразі в Парламенті).
2. Посилити кримінальну відповідальність за порушення законодавства про культурну спадщину для запобігання грабунку та руйнуванню. Донести до суддів і поліції важливість захисту культурної спадщини. Співпрацювати з Інтерполом над списком творів мистецтва, які знаходяться під загрозою. Координувати міжнародну робочу групу для контролю транскордонного руху, сприяння пересувним виставкам і запобігання незаконній торгівлі.
3. Інформувати про заходи безпеки шляхом встановлення каналів зв'язку та координації з Радою національної безпеки і оборони та зміцнити зв'язок між судами та поліцією.
4. Створити центральне управління культурної спадщини або раду, відповідальну за дотримання законодавства про культурну спадщину та встановлення стандартів по всій країні. Підтримати діджиталізацію шляхом створення міністерського офісу документування/архівування та розробки реєстру та бази даних з національною, місцевою, матеріальною, нематеріальною, природною спадщиною та ландшафтом. Опублікувати офіційний цифровий реєстр разом з регіональною владою, місцевими зацікавленими сторонами у питаннях культури та громадянським суспільством.
5. Визначити зацікавлених сторін у сфері культури та осіб, які приймають рішення, а також лідерів громадської думки, які впливають на впровадження культурної політики на всіх рівнях. Забезпечити включення охорони та реставрації культурної спадщини в стратегії післявоєнного відновлення.

Діяльність, що сприяє стабілізації та розвитку – середньотривалострочною перспективою:

1. Розробити міністерський бренд і наратив, який підкреслює його місію щодо українського культурного самовираження. Щоб досягти цього, рекомендується приймати рішення, засновані на дослідженнях, розробляти статистичні дані та показники, а також залучати наукові кола до розробки політики. МКІП має прагнути стати джерелом знань для супроводу процесу децентралізації.
2. Вживати сучасні визначення та стандарти, щоб використовувати силу культурної спадщини для розвитку. Захистити матеріальну спадщину шляхом запровадження процесу перегляду ліцензії на реставрацію та стандартизації та забезпечення дотримання експертних порад щодо реставрації та консервації.

- Оприлюднити список авторитетних будівельних компаній, які дотримуються статуту.
3. Розробити фінансовий план охорони культурної спадщини, що знаходиться під загрозою. Створити список пріоритетів. Навчати державних службовців сприяти реалізації планів і стратегій.
 4. Розробити стратегії. МКІП має розробити план щодо культурної спадщини, включаючи стратегію доступу до фінансування ЄС та інвестиційні пріоритети. Створити робочу групу для визначення пріоритетних дій у співпраці з областями та громадянським суспільством. Области та громади мають включити охорону культурної спадщини в містобудування з зобов'язанням консультуватися з відповідними спеціалістами. Запровадити партисипативне міське та просторове планування.
 5. Посилити спроможність координувати регулювання культурної спадщини та правозастосування з іншими міністерствами та місцевими органами влади, включаючи практичну співпрацю з Міністерством освіти, іншими відповідними міністерствами та Парламентом. Створити централізовану раду з питань культурної спадщини, офіс з місцевими осередками, які діятимуть як експерти для консультування головних архітекторів та місцевої влади. Провести обов'язкову консультацію.
 6. Сформувати політику та керувати інституціями, посиляючись на передову практику на міжнародному та регіональному рівнях (наприклад, Естонія, Польща, Львів).
 7. Переглянути процес відновлення ліцензії. Встановити чіткі вказівки та стандарти для будівельної галузі. Оприлюднити список надійних архітекторів і будівельників.
 8. Розглянути податкові пільги та фіскальні стимули для заохочення приватних інвестицій. Звернутися до існуючих систем в інших країнах-членах ЄС.
 9. Законодавчо захистити приватні інвестиції в культурну спадщину. Створити умови для залучення приватних інвестицій, одночасно сприяючи досягненню цілей суспільного інтересу. Вести діяльність публічно, але надавати більше можливостей комерційній діяльності для розвитку можливостей фінансування. Поставити собі за мету менше залежати від державної підтримки. Переглянути закон про концесії. Брати приклад із фортеці Шибеник чи замку Шенбрунн.

РЕФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Пропонується реформувати спосіб управління закладами культури з метою запровадження сучасних практик менеджменту шляхом:

Заходи невідкладного пріоритету – короткострокова перспектива:

Захистити персонал.

Діяльність, що підтримує стабілізацію та розвиток – середньо- та довгострокова перспектива:

1. Розвивати потенціал управління. Підкреслити прозорість у призначенні директорів, розширити повноваження керівництва та надати більше автономії та фінансової відповідальності. Навчити персонал керувати сучасними, всесвітньо відомими установами.
2. Отримати кращий досвід у регулюванні інституцій культури та

порівняти з країнами, які проходять подібну фазу переходу від пострадянської до сучасної епохи.

3. Держава має зберегти право власності на державні установи та їх колекції/проекти, але установам має бути дозволено розвивати альтернативне джерело фінансування.
4. Переглянути закон, щоб надати закладам культури автономію щодо придбання необхідного обладнання.
5. Зобов'язати та навчити заклади культури розробляти стратегії залучення громади.

СТВОРЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ У КУЛЬТУРІ

Гарно продуманий та підтверджений дослідженнями наратив має створити політичну зацікавленість у тому, щоб культурна спадщина сприймалася як необхідний блок у розбудові сучасної України.

Цього можна досягти за допомогою наступного:

1. Розробка підтвердженого дослідженнями наративу про соціальну та економічну важливість культурної спадщини.
2. Посилення ролі Міністерства як основного речника культури у розробці політики. Міністерство має тісно співпрацювати та зміцнювати довіру з сторонами, зацікавленими у питаннях культури, та місцевою владою, щоб чинити тиск на потужніші міністерства, щоб вони підтримували культуру фінансово та політично.
3. Вплив на розробку політики шляхом розвитку спроможності торговельних організацій, НДО та відповідних мереж створювати потужний політичний голос зі здатністю лобювати.
4. Створення мережі громад/областей для роботи з культурною спадщиною з метою розробки надійної політики та забезпечення її впровадження на місцевому рівні.
5. Врахування культури в стратегіях регіонального розвитку. Мобілізувати кошти і проектів ЄС, такі як ULead.
6. Організація щорічного національного заходу, присвяченого культурній спадщині (як-от «Креативна Україна для ТПП») для взаємодії з політиками високого рівня, спілкування та обміну досвідом і передовими практиками.
7. МКІП має розробити інклюзивні методи управління для тісної співпраці з установами культури, НДО, ТПП, школами та іншими міністерствами (з наголосом на органах, відповідальних за фінанси, економіку, регіональний розвиток, інфраструктуру, оборону, освіту та науку).

ПІДГОТОВКА СЕКТОРА ДО МОЖЛИВОСТЕЙ ФІНАНСУВАННЯ ЄС

Статус кандидата в ЄС для України означає безліч можливостей для сприяння плавній європейській інтеграції протягом наступних років. Культурна спадщина є потужним інструментом для стимулювання соціально інклюзивного та зеленого розвитку та стає все більш помітним елементом європейських пріоритетів. Зважаючи на це, українські культурні та політичні інституції повинні:

Зважаючи на це, українські культурні та політичні інституції повинні:

1. Підготуватися до подачі заявки на отримання коштів попереднього вступу та відновлення шляхом розробки стратегії та плану дій для звернення до ЄС, Міністерства фінансів та Міністерства інфраструктури. Підготуватися до визначення можливостей для культурної спадщини в доступних фондах згуртованості та підтримати розробку стратегії на місцевому рівні з акцентом на розбудові потенціалу, включаючи тренінги з управління, міське планування для інтеграції виміру культурної спадщини та ремісничу майстерність для реставрації.
2. Співпрацювати з європейськими асоціаціями культурної спадщини та такими мережами, як Eurora Nostra, Європейський маршрут індустриальної спадщини (ERIH), Мережа європейських музейних організацій (NEMO), Всесвітня рада ремесел (WCC) в Європі, Майбутнє для релігійної спадщини (FRH) тощо.
3. Брати приклад з передової практики (наприклад, Будапешт 100 або фортеця Шибеник).
4. Налагодити співпрацю з національними інститутами спадщини в інших європейських країнах, як-от Рада національної спадщини Польщі, La Fondation des Sciences du Patrimoine у Франції або Агентство культурної спадщини в Нідерландах.

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО СПРАВИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Для громадян культурна спадщина означає можливості працевлаштування, національну та регіональну гордість, дозвілля, формальну та неформальну освіту, творче натхнення, туризм, самобутній ландшафт та естетичне оточення. Культурна спадщина – це зв'язок між поколіннями та надбання, яким будуть ділитися з дітьми. Громадянське суспільство представляє громадян, які залучаються на різних рівнях, від професіоналів, що працюють в неурядових організаціях, до активістів і зацікавлених громадян, які асоціюють культурну спадщину зі своїми хобі, до пасивних споживачів. Усі рівні взаємодії є важливими та накопичують пристрасть та ентузіазм, які заслуговують на те, щоб їх почули та підживили. З іншого боку, активних представників українського громадянського суспільства слід заохочувати використовувати різні канали комунікації та навчатися політичній мові.

Наступні кроки можуть це полегшити:

1. Включити культурну спадщину в корпоративну соціальну відповідальність (КСВ), спрямувавши 1% від кожної інвестиції в нерухомість на мистецьке вираження чи залучення громади. Водночас підвищити рівень прозорості і публічності для громадян, щоб вони мали можливість брати участь в потенційних інвестиційних планах.
2. Заохочувати та розширювати можливості волонтерства в охороні та популяризації культурної спадщини шляхом винагороди закладів культури, які здійснюють залучення громади, підтримки мистецького втручання, спрямованого на залучення громади, заохочення митців та соціальних підприємців до догляду за покинутими будівлями та документування соціальної цінності залучення громади.
3. Розвивати навички медіації серед політиків та активних представників громадянського суспільства.

4. Вести до шкільних програм теми, що стосуються культурної спадщини, культурного різноманіття та архітектурної естетики.
5. Впровадити висхідні ініціативи та передову практику та повідомити про позитивні результати.
6. Закликати НДО приєднатися до рад установ культури, щоб заохочувати участь громадянського суспільства.

ДІЯЛЬНІСТЬ З РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ

Лабораторія виявила, що для досягнення цілей політики необхідно інвестувати в розбудову потенціалу українських державних, приватних і некомерційних установ. Фонди можуть підтримувати такий розвиток потенціалу різними способами, зокрема:

Фінансування досліджень (щоб допомогти МКІП розробити бачення політики)

Теми:

- Звіт про соціальну та економічну значущість культурної спадщини в Україні в глобальному контексті, включаючи порівняльний аналіз. Дані та висновки можуть сприяти створенню сильного наративу.
- Report on incentives to attract private investment in cultural Звіт про стимули для залучення приватних інвестицій у культурну спадщину в Україні – порівняльний аналіз у різних країнах ЄС. Огляд правових систем.
- Належна практика управління закладами культури – порівняльний аналіз моделей

Організація заходу (для підвищення обізнаності)

Організація міжнародного саміту високого рівня з питань української культурної спадщини у Відні – щоб поділитися результатами дослідження, налагодити контакти/обмін досвідом і сприяти створенню політичного інтересу до цього питання.

Розробка посібників/практичних посібників (на допомогу працівникам культури)

- Посібник із передового досвіду залучення громадян у сфері культурної спадщини
- Управління закладами культури чи об'єктами культурної спадщини.
- Розробка стратегії культурної спадщини на місцевому рівні – для органів державної влади.

Забезпечення очних або онлайн тренінгів

- Для державних службовців у міністерстві та місцевих органах влади – для вирішення питання щодо спроможності розробляти стратегії та отримати доступ до фінансування ЄС
Приклад: Організувати короткотермінові тренінги та ознайомчі візити для підтримки розробки та реалізації стратегій, стратегічного прогнозування, повторного використання та охорони культурної спадщини, сталого розвитку у просторовому плануванні, передового досвіду використання фондів

ЄС, ролі Європейського Союзу і його механізмів в підтримці культури та культурної спадщини, а також особистісної компетентності і навичок.

- Для неурядових організацій і торговельних асоціацій – для вирішення питання про спроможність впливати на громадян і взаємодіяти з ними, а також отримати доступ до фінансування ЄС.

Приклад: залучення українських НДО для участі в Академії НДО від ERSTE Foundation, наголошуючи на Регіональній програмі для вирішення проблем та мовних бар'єрів. Тренінг для культурних активістів з акцентом на адвокацію та комунікацію з різними зацікавленими сторонами та на практичних інструментах для залучення громадян.

- Культурні менеджери – для вирішення проблем управління та лідерства.

Приклад: Виїзні або онлайн-курси, присвячені членству в міжнародних мережах, заявкам на гранти, альтернативним фінансовим інструментам, стратегічному менеджменту, операційному менеджменту, стійкості бізнесу, MEAL, маркетингу, прогнозуванню та стратегічному прогнозуванню, політичній пропаганді та розвитку асоціацій, лобюванню, та розбудові громади, ролі Європейського Союзу у підтримці культури та культурної спадщини та його внутрішнім механізмам.

Підтримка стажування в європейських партнерських організаціях.

Приклад: Організувати стажування державних службовців, у тому числі місцевих органів влади, старшого персоналу державних і приватних установ культури в місцевостях, багатих на культурну спадщину.

6-місячний тренінг передбачає навчальні візити до європейських інституцій та програму розвитку потенціалу з наголосом на операційних і стратегічних інструментах управління, фінансуванні та грантових заявках, розбудові громад, а також управлінні проектами та зборами.

Додаток Список учасників

Костянтин Акінша
Слава Балбек
Горана Барішич-Бачелич
Яна Барінова
Гаральд Біндер
Тарас Черніков
Катерина Чуєва
Александра Цвік-Моханті (модератор)
Грегор Фаміра
Мартін Фріц
Анна Гноїнська
Наталія Гноїнська
Мінгареллі Хюг
Мацей Гофман
Ольга Гончар
Філіп Керн (модератор)
Катерина Ковальчук
Борис Марте
Марія Орлик
Ольга Сагайдак
Олександр Шевченко
Вероніка Селега
Катя Тейлор
Мар'яна Томин
Тімеа Зокі
Гнат Забродський
Олена Забродська

Policy
Labs